

Rapport från seminariet

"Periferin i centrum"

Den 6 juni, på Sveriges nationaldag, genomfördes seminariet "Periferin i centrum" i Skräppbo skola, Riddarhyttan. Programmets huvudpunkter bestod i ett föredrag av Michael Gustavsson, professor i litteraturvetenskap, och ett föredrag av Sharon Rider, professor i filosofi, bägge vid Uppsala universitet. Föredragen följdes av seminariesamtal där deltagarna (ett 20-tal personer från Teatermaskinen och utifrån) kunde ställa frågor till föredragshållarna samt ge sin syn på de teman som togs upp i föredragen. Mellan de olika programpunkterna bjöd Teatermaskinen på fika och lunch. Tiden för pauserna var väl tilltagen för att ge utrymme åt spontana samtal bland de medverkande i seminariet. Heldagsseminariet avslutades med en gemensam middag ute i solen.

I det första föredraget tog Michael upp perspektivfrågans betydelse när vi talar om centrum och periferi; om stad och land. Michael problematiserade det faktum att såväl forskningen som politiken oftast betraktar landsbygden från ett utifrånperspektiv, som ett objekt att studera som man själv inte är en del av. Michael avslutade sitt föredrag med en uppmaning till dem som är engagerade i landsbygdens framtid – forskare, politiker, opinionsbildare eller kulturarbetare – att de, istället för att direkt fokusera på landsbygdens problem (som om de vore oavhängiga centrums problem, och genast leta lösningar), borde börja med att granska sin egen förförståelse, eller sina egna fördomar, för att över huvud taget göra det möjligt att förstå problemen annorlunda, nämligen som problem som man utifrån centrums position faktiskt inte omedelbart kan erfara, känna till eller identifiera sig med. Vi forskare, men också andra, måste därför ständigt pröva och reflektera över de begrepp och värderingar vi själva bygger på, och i vilken utsträckning vi projicerar våra tankemönster och värdeskalor på det och dem vi studerar. Vi bör med andra ord *inte undvika den metodiska svårigheten* att utifrån nå en förståelse av det som bara rätt kan förstås i perspektivet inifrån, utan inse denna svårighet fullt ut. I stället för att "undersöka" landsbygden, med all den (urbana, akademiska, kulturella) förförståelse man som forskare bär med sig, kan man istället låta sig undervisas av dem som lever i periferin. I stället för att projicera sina teoretiska begrepp på landsbygden, kan man låta det som är specifikt för periferin, utmana den förståelsehorisont man själv är placerad inom. Först då kan det urbana så kallade "etablissemangen" lära sig något av landsbygden.

Diskussionen efter Michaels föredrag var livlig och flera av kommentarerna handlade om ... [jag är ledsen Anders, men det är tomt i huvudet – minns inte riktigt vad vi diskuterade efter Michaels eller Sharons föredrag...]

Sharon Rider inledde sitt föredrag med en personlig reflektion kring sin egen uppväxt i stadsdelen Queens i New York – en kulturell smältdegel som vid tiden för Sharons uppväxt var en av världens mest etniskt, kulturellt och religiöst diversifierade områden. Sharon kontrasterade den ofrivilliga rotlösheten hos de många migranterna i Queens mot den urbana, nyliberala föreställningen om att bara förlorare "sitter fast" på en geografisk plats. Enligt denna vitt spridda föreställning flyter "vinnarna" omkring i en digitaliserad och globaliserad värld utan behov av att vara rotade på en plats som är deras egen. Mot bakgrund av sin egen uppväxt och sitt eget anammande av denna urbana föreställning – som hon redan som tonåring, genom möten med personer som gjorde starkt intryck på henne i Queens, tvingades revidera och problematisera – problematiserade Sharon relationen mellan utbildning och bildning. Den urbana föreställningen om den produktiva och kreativa rotlösheten hänger intimt samman med begrepp som utbildning och kompetens. Dessa begrepp, i synnerhet "kompetens", avser allmänna och generella – överindividuella och platsbundna – kunskaper och förmågor. Just detta, att "kompetens" är något som inte nödvändigtvis är knutet till specifika individer, gör också att de som har, eller inte har, den nödvändiga kompetensen alltid kan bli utbytbara. När det gäller kunskaper och konkret *know-how* som krävs för att vi ska kunna leva våra liv så är det tvärtom – dessa kunskaper och förmågor är på olika sätt platsbundna och de kräver att man *är* på plats och *närvarande* för att kunna lära sig dem. Sharons föredrag utmanade våra djupt sittande, moderna, föreställningar om utbildningens förment ensidigt allmänna och generella karaktär (att utbildningen egentligen kan vara densamma oavsett var i världen man lever). I alla riktiga utbildningsgångar (där vi förvärvar kunskaper som vi verkligen behöver) finns alltid betydande informella platsbundna inslag, som knappast alltid, eller ens till största del, förmedlas av en lärare på en formell skola.

Diskussionen efter Sharons föredrag var livlig och flera av kommentarerna handlade om ... [jag är ledsen Anders, men det är tomt i huvudet – minns inte riktigt vad vi diskuterade efter Michaels eller Sharons föredrag...]

En viktig reflektion efter detta första seminarium med forskningsdelen i den svenska delen av Reclaim the Future-projektet är att mötet mellan den akademiska världen och teatervärlden rymmer en del utmaningar. En av dessa utmaningar handlar om språket. En del av seminariedeltagarna upplevde föredragshållarnas föredrag som svåra i betydelsen att de innehöll en del utpräglad akademiska begrepp och en del akademisk jargong. Även teatervärlden har dock sin jargong och det konstaterades redan vid seminariet att detta möte mellan akademien och teatern också uttalat ska förstås som ett *språkligt* möte där vi inför kommande seminarier och aktiviteter får ta med reflektioner kring språket som en del av våra diskussioner.